Journal of **G**ifted**E**ducation**R**esearch, 2015, 3(1), 54-65
Üstün **Y**etenekliler Eğitimi **A**raştırmaları **D**ergisi, 2015, 3(1), 54-65
ISSN: 2147-7248, http://uyad.beun.edu.tr/

Investigation of Studies on Identification of Teachers of Gifted Students*

Ayşe ALKAN**

Received: 06 February 2015 **Accepted: 0**2 April 2015

Abstract: Identification of gifted students who have education with their peers in the same educational environment and education in accordance with the capabilities by creating learning environments for these students is of great importance for the development of society. When considered in the study of literature, who is gifted? Gifted has what features? How this determined is gifted? Looking for answers to the questions a lot of research is done and teachers seem to be lack of knowledge on this subject. However, in studies teachers are deficiencies in applications that need to be done to improve their ability to identify gifted children.

Key words: Gifted, special education, teacher training

* For this part of the author of the study " For Teachers "Identification of Gifted /Talented Students Educational Software" Development and Evaluation" was included in the doctoral thesis.

** PhD. Ayşe ALKAN, Ministry of Education, Samsun, Turkey, ayshe_alkan@hotmail.com

© 2015 by BEUN OZELMER,Journal of GiftedEducationResearch/ Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi

Journal of **G**ifted**E**ducation**R**esearch, 2015, 3(1), 54-65
Üstün **Y**etenekliler Eğitimi **A**raştırmaları **D**ergisi, 2015, 3(1), 54-65
ISSN: 2147-7248, http://uyad.beun.edu.tr/

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencileri Belirlemeleri Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi*

Ayşe ALKAN**

Alış Tarihi: 06 Şubat 2015 **Kabul Tarihi:** 02 Nisan 2015

Özet: Akranları ile aynı eğitim ortamında bulunan üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi ve bu öğrencilere yönelik öğrenme ortamlarının oluşturularak yetenekleri doğrultusunda eğitim almaları toplumun gelişmesi açısından önemi büyüktür. Öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerini bilmesi ve bu öğrencilerini belirleyebilmelerinin önemi büyüktür. Üstün yetenekli bireylerin yetenekleri doğrultusunda geliştirilmesi toplumların gelişimini etkileyen bir unsurdur. Alanyazın incelemesi göz önünde bulundurulduğunda, üstün yetenekli birey kimdir? Bu bireyler hangi özelliklere sahiptir? Bu bireyler nasıl belirlenir? Sorularına yanıtlar arayan pek çok araştırma yapıldığı ve öğretmenlerin bu konuda bilgi eksikliklerinin olduğu görülmektedir. Ancak yapılan çalışmalarda öğretmenlerin üstün yetenekli çocukları belirleme becerilerini arttırmak için yapılması gereken uygulamalar konusunda yetersizlikler bulunmaktadır.
Anahtar Kelimeler: üstün yetenekli, özel eğitim, öğretmen eğitimi.

GİRİŞ

Üstün yetenekliler kavramsal çerçevede incelendiğinde bu öğrencilerin her öğrencide olabileceği gibi olumlu ve olumsuz davranışlarda bulunabileceği görülmektedir. Üstün yetenekli öğrenciler akranlarından bedensel, zihinsel, sosyal, kişilik ve mesleki özellikleri bakımından olumlu yönde farklılıklar gösterebilirken, geç konuşan, geç okuma-yazma öğrenen hatta yaramazlıkları ve uygunsuz davranışları ile okuldan uzaklaştırılma noktasına gelen olumsuz davranışlara da sahip olabilmektedirler. Üstün yetenekli öğrencilerin erken yaşta fark edilerek yetenekleri doğrultusunda eğitilmeleri onlardaki olumsuz davranışların engellenmesini sağlarken, olumlu davranışların oluşturulmasında yardımcı olabilmektedir.

Alan yazın incelendiğinde sınıf öğretmenleri, farklı branşlardaki öğretmenler ve okul öncesi yardımcı öğretmen adayları ile yapılan çalışmaların sonucunda öğretmenlerin üstün yetenekli öğrenciler konusunda bilgilerinin yeterli olmadığı görülmektedir (Robinson, 1985, Gökdere, Küçük ve Çepni, 2003; Gökdere ve Ayvacı, 2004; Gökdere, 2004; Gökdere ve Çepni, 2005; İnan, Bayındır ve Demir, 2009; Kontaş, 2009; Şahin, 2011; Kıldan, 2011; Şahin, 2012; Alkan 2012). Ayrıca üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerine, çeşitli branşlardan öğretmenlere, okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarına uygulanan eğitim etkinlikleri ile öğretmenlerin üstün yetenekliler konusunda yeterliliklerinin arttığı görülmektedir (Kanlı ve Yağbasan, 2002; Gökdere, Küçük ve Çepni, 2003; Gökdere, 2004; Gökdere ve Çepni, 2005; Büyükcan, 2008; Kıldan, 2008; Kıldan ve Temel, 2008; Kontaş, 2009; Şahin, 2011; Şahin 2012; Alkan 2013).

Yurt içi ve yurt dışı yapılan yayınlar incelendiğinde yapılan çalışmalarda öğretmenlerin üstün yetenekliler konusunda bilgi eksiklerinin olduğu göze çarpmaktadır. Bu eksiklik üstün yetenekli öğrencilerin belirlenemeyerek mağdur olmasına sebep olabilecek toplumsal bir sorundur. Öğretmenlerin üstün yetenekliler konusunun önemini bilmelerine rağmen bilgi

* Bu çalışmanın bir kısmı yazarın"Öğretmenler İçin "Üstün Zekalı/Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesi Eğitim Yazılımı"nın Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi" doktora tezinde yer almıştır.

** Dr. Ayşe ALKAN, MEB, Samsun, Türkiye

© 2015 by BEUN OZELMER, Journal of GiftedEducationResearch/ Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi

eksiklikleri onların bu öğrencileri fark etmelerini engelleyen bir unsur niteliği taşımaktadır. Yapılan çalışmalara göre öğretmenlerdeki bilgi eksikliği aşılamayacak bir engel değildir. Nitekim öğretmenlere üstün yetenekliler konusunda verilen eğitimler sonuçsuz kalmamış ve öğretmenlerin bilgi seviyelerinde artış sağlanmıştır. Çalışmalarda daha çok ilköğretim ve okul öncesi öğretmenleri ile ağırlıklı olarak çalışılmıştır. Bu durum üstün yetenekli öğrencilerin erken belirlenmesinin önemini göstermektedir.

Üstün Zekalılık Olgusu

Her bireyin bilgiye ulaşması ve bu bilgiyi işlemesi birbirinden farklıdır. Bireysel farklılıklar bireylerin öğrenme yaşantılarında önemli bir etkendir. Bazı bireyler hızlı öğrenirken bazıları daha yavaş öğrenme yetisine sahip olmaktadır. Eğitim kurumlarında bireysel farklılıktan kaynaklanan farklı öğrenme yetilerine sahip öğrenciler bulunmaktadır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 8. maddesinde de belirtildiği gibi "*Fırsat ve imkân eşitliği"* ilkesi gereği her bireyin eğitim alma hakkı bulunmaktadır. Bazı çocukların öğrenme yetileri akranlarından farklılık gösterebilmekte ve bu çocuklar özel eğitime ihtiyaç duyabilmektedirler. Özel eğitimi çoğunluktan farklı ve özel gereksinimi olan çocuklara sunulan eğitim olarak belirten Ataman (2011), üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek beceriler kazandıran eğitim olarak tanımlamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (2006a), özel eğitimi *"Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitim"* olarak tanımlanmıştır. Özel eğitime ihtiyacı olan özel gereksinimi olan çocuklar; Zekâ geriliği, Öğrenme güçlükleri, Duygu ve davranış bozuklukları, İleri derecede ve çoklu yetersizlikler, İşitme yetersizlikleri, İletişim bozuklukları, Görme yetersizlikleri, Beden ve sağlıkla ilgili yetersizlikler, Üstün zekalılar ve üstün yetenekliler (Eripek, 2005) olarak gruplandırılmaktadır.

Toplumu oluşturan bireyler farklı zekâ seviyelerine sahip olabilmektedir. Bunların yaklaşık %95'i normal zekâ seviyesinde bulunmaktadır. Geriye kalan %5'lik bölümün %2'lik kısmı üstün yetenekli bireylerden, %3'lük kısmı ise alt zekâ grubuna mensup bireylerden oluştuğu tahmin edilmektedir (MEB,2010a). %2'lik kısmı oluşturan üstün yetenekli bireylerin erken fark edilerek, potansiyelleri doğrultusunda eğitim almaları toplumlara yön veren bireylerin gelişmesini sağlayacaktır. Geçmişten günümüze toplumların yüzyıllara yayılan gelişimi incelendiğinde, onlara yön verenlerin, çağları açıp kapayanların "pasif çoğunluk" değil; "aktif azınlık" denilen ve liderlik, üretkenlik ve verimlilik gibi özelliklere sahip "üstün veya özel yetenekli kişiler" olduğu görülmektedir (Uzun, 2004). Enç (1974) de bir toplumun uygarlık düzeyinin, öteki toplumlar arasındaki ekonomik, politik ve kültürel yerinin büyük ölçüde üstün yeteneklilerden yararlanma durumuna bağlı olduğunu ifade etmektedir. Tarihe adını yazdıran Mustafa Kemal Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Mimar Sinan, Tolstoy, Beethoven, Albert Einstein, Walt Disney, Abraham Lincoln, Winston Churchill, Edison, Werner Von Braun bunlardan yalnızca bazılarıdır. Üstün yetenekli bireylerin belirlenerek topluma kazandırılması çağlara yön verenlerin ortaya çıkmasını sağlarken, bu bireylerin fark edilmemesi ise hem bireylere hem de topluma zararlı bireylerin oluşmasına sebep olabilir.

İlgili alanyazın incelendiğinde "Üstün yetenekli kimdir?" sorusuna yönelik tek bir cevap bulunmamaktadır. Günümüzde karıştırılan kavramlardan olan üstün yetenekli ve

üstün zekâlı kavramları konusunda Ersoy ve Avcı (2004) üstün zekâlı ve üstün yetenekli kavramlarının ayrı olarak düşünülmediğini, üstün zekanın üstün yetenek içerisinde tanımlanabileceğini belirtilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen I.Özel Eğitim Konseyi, Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri Raporu'nda da kavramlara üstün yetenek başlığı altında yer verilmektedir (MEB, 1991). Üstün yetenekli çocuklar için yapılan tanımlarda bu çocukların zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği, özel eğitim ve faaliyetlere ihtiyaç duydukları belirtilmektedir.

Üstün Zekalıların Tanılanmasında Öğretmen Rölü

Bilim sanat merkezleri süreci iç denetim raporundaki (MEB,2010a) verilere göre, 0-24 yaş grubunda toplam 25.218.750 birey bulunmaktadır. Bilimsel çalışmalara göre bu sayının % 2'sinin (627.480) üstün yetenekli olabileceği tahmin edilmektedir. Bilim ve sanat merkezlerinde üstün yeteneklilerin toplam sayısının 6.405 olduğu dikkate alındığında ülke genelinde keşfedilmeyi bekleyen 621.075 üstün yetenekli bireyin olduğu söylenebilir. Keşfedilmeyi bekleyen bu bireyler toplumumuz için değerli maden niteliği taşımaktadır. Öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencileri belirleyebilmelerinin önemi büyüktür. Öğretmenin öğrencisinin özelliklerini iyi bilmesi onun başarılı olmasını sağlayacak bir unsurdur (Gökdere, 2004).

Türkiye'de üstün veya özel yetenekliler için yeteri kadar olanakların bulunmaması nedeniyle bu çocuklar akranları ile birlikte eğitim almak durumundadırlar. Öğrenim alanlarının öğrencinin ilgi ve yeteneklerini geliştirecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Baytekin, 2001). Bu düzenlemeler ile etkili bir sınıf yönetimi gerçekleştirilebilir. Sınıf yönetimi; öğretmenin öğrencilerde istenen davranış değişikliğini oluşturma, uygun olmayan davranışları düzeltme, iyi bir iletişim ağı kurma ve geliştirme sınıfta olumlu bir psikososyal iletişim yaratma, etkili ve verimli bir organizasyon oluşturma ve zamanı etkili kullanma etkinliklerinin toplamı olarak tanımlanabilir (Ünal ve Ada, 2000).

Sınıf yönetimi değişkenlerinden birisi öğretmendir. MEB'in tanımında da belirttiği üzere: "*Öğretmen, sınıfında bulunan öğrencilerinin fiziksel, sosyal, bilişsel, dil, duygusal, kültürel gelişimlerine ait seviyelerini, öğrenme biçimlerini, güçlü ve zayıf yönlerini, ilgi, ihtiyaçlarını bilmelidir*" (MEB, 2006b). Akar'a (2006) göre sınıf yönetiminde, sınıf içi olumsuz etmenlere karşı alınabilecek önlemler içerisinde üstün yetenekli öğrencilerle özel olarak ilgilenilmesi, özel programlarla eğitilmeleri gerekmektedir.

Üstün yetenekli öğrencilerin erken belirlenmesi, bu çocuklara yönelik eğitim programlarının hazırlanması, diğer akranları ile olumlu bir sınıf iklimi oluşturulabilmesi ve olumsuzlukların giderilmesi için önleyici bir modeldir. Öğretmenlerin sınıflarında kullanabileceği sınıf yönetimi modellerinden biri olan önleyici model koruyucu hekimlikte olduğu gibi, sınıf ortamında başta öğrenciden kaynaklanmak üzere, olabilecek disiplinsizlikleri, olumsuz davranışları ortaya çıkmadan önce, onlarla ilgili tedbirler almayı ifade eder. Bu yaklaşım, öğretimle ilgili çalışmaları önceden ayrıntılı olarak planlamayı, ön hazırlık yapmayı, ayrıca vizyon sahibi olmayı gerektirmektedir (Yaka ve diğerleri,2006).

Tarih boyunca üstün yetenek gösteren kadın ve erkeklerin insanların ilgisini çektiğini belirten Renzulli (1978) de üstün yeteneklilerin sahip olduğu üç öğeden bahsetmektedir. Bunlar, normalin üzerinde yetenek, yüksek seviyede göreve bağlılık ve yüksek seviyede yaratıcılıktır. Çağlar (2004) ise üstün yetenekli öğrencilerin akranlarından bedensel, zihinsel, sosyal, kişilik ve mesleki özellikleri bakımından farklılıklar gösterdiğini belirtmektedir. Üstün yetenekli öğrenciler belirlenirken öğretmenler bu özelliklere göre öğrencilerini aday

gösterebilmektedir. Bu özelliklerin neler olduğunun önemi kadar öğretmenlerin bu öğrencileri belirleyebilmelerinin önemi büyüktür. Öğretmenin öğrencisinin özelliklerini iyi bilmesi onun başarılı olmasını sağlayacak bir unsurdur (Gökdere, 2004a).

Üstün yeteneğe sahip öğrencilerin olumlu özelliklerinin desteklenmemesi sonucu veya üstün yetenekli öğrencilerin de sahip olabileceği bazı olumsuz davranışları olabilir. Bu olumsuz davranışlar sınıfın huzurunu kaçıracak nitelikte yaramazlık, okula karşı isteksizlik, başarısızlık, yersiz espriler ve konuşmalar olabilmektedir. Bu yüzden üstün yeteneğe sahip öğrencilerin belirlenmesi özel bilgi ve uzmanlık gerektirmektedir. Üstün yeteneğe sahip bireylerin bulunduğu sınıf ortamında bu çocukların bazılarının sahip oldukları olumsuz davranışlar sınıf ortamında disiplin problemleri meydana getirmektedir. Olumlu bir sınıf ortamı oluşturabilmek için öğretmenlerin bu öğrencileri belirlemesi ve bu öğrencilere yönelik uygun programlar ve etkinlikler hazırlaması gerekmektedir.

Üstün Zekalıların Tanılanması

Üstün yetenekli bireylerin yetenekleri doğrultusunda eğitim alabilmeleri için bu bireylerin üstün yetenekli olarak belirlenmesi atılacak en önemli adımlardan biridir. Yirminci yüzyılın başına kadar üstün yeteneklilik topluma yaptığı katkılarla ve başardığı işlerle ölçülmekteydi. 1905'te Stanford-Binet zekâ ölçeğinin geliştirilmesiyle zekanın tanımı değişmiştir. 1975'li yıllara kadar geliştirilen zekâ testleri yaygın olarak kullanılmıştır. Yargılama, sözlü kavramları tanımlama, önemli özellikleri algılama ve geçmiş yaşantıları şimdiki duruma uygulama yeteneğini bu testlerin ölçmeye çalıştığı kabul edilmiştir. Örneğin, Stanford-Binet testine göre 140 Zekâ Bölümü (ZB) ve üstünde puan alanlara üstün yetenekli denilirken, Weschler Intelligence Scale for Children-Revised (WISC-R)testine göre bu 135 ZB olarak belirlenmiştir. Ancak günümüzde zekâ testlerine yapılan eleştiriler ve zekâ anlayışının farklı anlam kazanması sebebiyle, üstün yeteneğin tanılanmasında sadece bu testler kullanılmamaktadır (Ataman, 1996). Ayrıca üstün yetenekli çocukları belirlemede kullanılan farklı araçlar şunlardır: Çeşitli grup ve bireysel zekâ testleri, Dile dayanan zekâ testleri, Dile dayanmayan, dili gerektirmeyen zekâ testleri, Standart bilgi ve başarı testleri, Kişilik testleri ve envanterleri, Sosyal olgunluk testleri, Teorik, ekonomik, estetik, politik ve dini ölçekler, Sosyometrik teknikler, Vaka incelemeleri (Çocuğun gelişim tarihçesi ve aile geçmişi incelenerek), Çeşitli kişisel kayıtların incelenmesi, Anketler, Gözlemler, Çeşitli özellikleri ölçen ölçekler, Takip araştırmaları, Ana baba, öğretmen, öğrenci ve öğrenci yakınları ile yapılan mülakatlar (Çağlar, 2004b).

Moore (1992) üstün yetenekli bireyin var olan potansiyelini üst düzeyde değerlendirebilmesi için kapsamlı bir belirleme sürecinden geçirilmesi ve güvenilir sonuçlar alabilmek için birçok değerlendirme aracının bir arada kullanılması gerektiğini belirtirken Smutny (2000) bu görüşü desteklemekte ve üstün yeteneklileri belirlemenin en etkili yolunun uzun süreçte çeşitli yaklaşımlar kullanmak olduğunu ifade etmektedir.

Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesinde genel olarak öğretmen bildirimi, yetenek testleri, bireysel zekâ testleri ve yardımcı testler kullanılmaktadır. Bunlar arasında en yaygın olarak kullanılan ise bireysel zekâ testleridir (Metin, 1999). Üstün yetenekli çocuk/öğrencileri belirlemek amacıyla okul öncesi eğitimi çağındaki çocuklar için veliler veya okul öncesi eğitim kurumları öğretmenlerince, ilköğretim çağı öğrencileri için örgün eğitim kurumu sınıf ve şube öğretmenlerince, ortaöğretim öğrencileri için sınıf rehber öğretmenler kurulunca aday gösterilmektedir. Örgün eğitim kurumlarınca veya velisi tarafından aday gösterilen çocuk/öğrencilerin gözlem formları, tanılama komisyonunca değerlendirilir ve değerlendirme sonucuna göre grup taramasına alınacak çocuk/öğrenci listeleri okullarına

veya velisine bildirilmektedir. Gerekli bildirimlerden sonra belirlenen öğrenciler grup taraması ve devam eden süreçte bireysel incelemeye alınmaktadır (MEB,2007).

SONUÇ

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde öğretmenlerin üstün yeteneklileri belirlemeleri üzerine yapılan çalışmalar öğretmenlerin bu konudaki bilgi eksikliklerini ve bu konudaki eğitimin önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmalardan bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

Hansen ve Feldhusen (1994) tarafından, üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik eğitim almış ve almamış öğretmenlerle yapılmış bir çalışma sonucunda üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik eğitim almış öğretmenlerin, üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik eğitim almamış öğretmenlerden daha iyi öğretim becerileri sergilediği ve daha olumlu sınıf ortamı sağladıkları belirlenmiştir. Dağlıoğlu'nun (1995) yapmış olduğu araştırmada ise öğretmen gözlem formu ile aday gösterilen ilkokul 2-5. sınıf toplam 294 öğrenciden % 22.44'ünün üstün yetenekli olarak belirlendiği, % 77.56'sının ise öğretmenleri tarafından aday gösterildiği, ancak üstün yetenekli olarak belirlenen gruba giremediği gözlenmiştir. Üstün yetenekli çocukların teşhisinde geçerliliği ve güvenirliği dünyaca kabul edilen Genel Yetenek Testi ve WISC-R Testinin toplam puanları ile Öğretmen Gözlem Formu toplam puanları arasındaki farklılığın önemli çıkması, Öğretmen Gözlem Formunun görevini beklenilen düzeyde yerine getiremediğini göstermektedir.

Üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin uygulamalarının incelenmesi üzerine bir başka çalışma da Rash ve Miller'e (2000) aittir, araştırma sonunda öğretmenlerin mesleki deneyimleri ve üstün yeteneklilerle çalışma süreleri arttıkça, farklı yöntemler kullanmaları arasında olumlu bir korelasyon bulunmuştur. Ekinci (2002) de sınıf öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu çalışmada; ilköğretim okullarında üstün yeteneklilerin eğitimine yer verilme durumuna ilişkin olarak öğretmenlerin % 60'a yakını "hiç" yer verilmediğini, süreç içerisinde üstün yetenekli bireylerin göz ardı edildiği yönünde görüş bildirmişlerdir. İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin % 85,1'i sınıflarında üstün yetenekli olduklarına inandıkları öğrencilere yönelik olarak özel, geliştirici ve destekleyici bir çalışma yapamadıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Dağlıoğlu'nun (2002) 5-6 yaş grubu çocuklar arasından matematik alanında üstün yetenekli olanları belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada da, matematik alanında öğretmenlerin ailelere göre çocukların becerisini daha iyi değerlendirdiği görülse de zihinsel ve yaratıcılık becerilerini değerlendirmede ailelerin öğretmenlere göre daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Dağlıoğlu ve Metin (2002) ise, 5-6 yaş grubu çocuklar arasından matematik alanında üstün yetenekli olanları belirlemek ve bu çocukları saptamak için hem öğretmenleri hem de aileleri tarafından aday gösterilen 220 çocuk arasından 29'u "matematik alanında üstün yetenekli" olarak belirlenmiştir.

Bu konudaki bir diğer çalışma da Mills'in (2003) yaptığı "Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Etkili Öğretmenlerin Karakteristik Özellikleri: Öğretmenlerin Geçmiş Yaşantıları ve Öğrencilerin Kişilik Tipleri" adlı araştırmada öğretmenlerin çoğu üstün yetenekli çocukların eğitimiyle ilgili bir kurs almadıklarını ve herhangi bir sertifikaya sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Nugent ve Shaunessy (2003) tarafından "Öğretmen Eğitiminde Film Kullanımı: Üstün Yetenekliliği Farklı Objektiflerden Görebilme" konusunda yapılan çalışmada ise hizmet öncesi, hizmet içi ve hizmet sonrasında öğretmenlerin mezun olmalarından sonra da filmlerin üstün yetenekli öğrencilerin nitelikleri, sosyal ve duygusal ihtiyaçları, farklı popülasyonlar olarak ebeveynleriyle ilgili problemleri, öğretmenlerinin karakteristik özellikleri, kullanılabilecek stratejilerle ilgili filmlerin kullanılabilirliğini,

öğretmen eğitiminde bu filmlerin çok fazla kullanılmadığını ve kullanılması gerektiğini, önemini vurgulamaktadırlar.

Gökdere ve Ayvacı'nın (2004) sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilik kavramı hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik olarak yaptıkları çalışma sonucunda da örneklemde yer alan sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin özellikleri ile ilgili yeterli bilgi seviyesine sahip olmadıkları belirlenmiştir. I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nde (2004) ülkemizde, üstün ve özel yetenekli çocukların tanımı, duygusal, zihinsel, sosyal yönden özellikleri, özel eğitime duydukları gereksinim ve genelde toplumun gelişlimi açısından sahip oldukları önem konusunda ailelerde ve öğretmenlerde yeterli bilinç oluşturulamadığı belirtilmiştir. Ayrıca, çocuklarının yaşıtlarından farklı özelliklere sahip olduklarını gören anne-babalar bu konuda yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları için, neler yapabileceklerini ya da kimlere danışabileceklerini bilemediklerini, sınıfta üstün veya özel yetenekli çocuklarla karşılaşan öğretmenlerin bu tarz çocuklara nasıl bir eğitim sunabilecekleri konusunda zorluk çektikleri ifade edilmiştir.

Suveren'nin (2006) okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklar arasından üstün yetenekli olanları belirleme işlemlerinin bu çocukları seçmede ne derece başarılı olduğunu tespit etmek amacıyla yapmış olduğu çalışmada ise diğer çalışmalardan farklı olarak üstün yetenekli olarak belirlenen çocukların çoğunluğunu ebeveynler belirlemiştir. Ancak uygulanan testler ve puanlar dikkate alındığında öğretmenlerin çocukların performanslarına daha yakın değerlendirmeler yaptıkları bulunmuştur. Bozkurt'un (2007) 3–6 yaş grubu çocukların öğretmenleri ve velileri ile yaptığı araştırma sonucunda ise ailelerin çocuklarının, dil ve bilişsel gelişim alanlarında öğretmenlere göre değerlendirme düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Başka bir çalışmada Özak, Vural ve Avcıoğlu (2008), özel gereksinimli bireylerin performanslarının belirlenmesinde ve eğitim faaliyetlerinin planlanmasında özel eğitim öğretmenlerinin önemli rolleri olduğunu ancak bu alandaki mezun olan öğretmenlerin sayısının az olduğunu, ayrıca öğrencilerin tanı-değerlendirme süreçlerinde öğrencinin sosyal ortamındaki kişilerden yeterli bilgi alınamaması, öğrenci tanıma dosyalarının okullardaki uzmanlar tarafından uygun şekilde doldurulmaması, aile ve okuldaki öğretmenlerin sürece dahil edilmemesi vb. dolayı öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin karar verme sürecinde zorluklar yaşandığını ifade etmektedirler. Ayrıca Cheung ve Phillipson (2008) tarafından "Hong Kong'daki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Yeterlik ve Karakteristik Özellikleri" konulu deneysel bir araştırma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, iki grup öğretmenin (üstün yeteneklilerin eğitiminde deneyimli ve deneyimli olmayan) öğrencilere danışmanlık yapma konusundaki yeterlik ve karakteristik özelliklerinde belirgin farklar olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Moore'un, (2009) ilköğretim sınıflarında akademik üstünlüğe yönelik öğretmen algıları konusunda yaptığı metafor çalışmasında ise, nitel araştırma sonucunda öğretmenlerin üstün yetenekli eğitimine ve üstün yetenekli çocukların tanımlanması konusunda pozitif yönde düşüncelere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Kontaş (2009) da, Bilim ve Sanat Merkezlerinde üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin program geliştirme ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların giderilmesine yönelik hazırlanan ve uygulanan hizmet içi eğitim programının değerlendirilmesi amacıyla yapmış olduğu çalışmada, İhtiyaç analizi anketinden elde edilen verilere dayalı olarak, öğretmenlerin program geliştirme konusunda kendilerini yeterli düzeyde gördükleri belirlenmiştir. Öğretmenlere program geliştirme erişi testi uygulandığında ise öğretmenlerin program geliştirme konusunda yeterli düzeyde olmadıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin program geliştirmeye yönelik bilgi ve

uygulamalarının geliştirilmesi amacıyla hizmet içi öğretim programı hazırlanmış ve hazırlanan program deney grubu öğretmenlerine uygulanmıştır. Program öncesi ve sonrasında uygulanan erişi testi sonuçlarına göre, son test lehine anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir. Öğretim programının değerlendirilmesine yönelik öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre, öğretmenlere verilen bu eğitimin oldukça yararlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelikdelen (2010) ise, Kırşehir ilindeki Bilim ve Sanat Merkezine devam eden 6, 7 ve 8.sınıf olmak üzere 30 üstün yetenekli öğrenci ile yaptığı çalışmada öğrencilerin kendi okullarında fen dersinde çeşitli sorunlar yaşadıkları ortaya çıkarılmıştır. Bunlardan bir tanesi de ders süresince sordukları soruların çoğu zaman öğretmenleri tarafından önemsenmeden geçiştirildiğidir. Bu konudaki çalışmalardan bir diğeri de Aygün'ün (2010), üstün yetenekli ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin matematik eğitimine yönelik ihtiyaçları hakkında öğrenci, öğretmen ve uzman görüşleri incelediği araştırmadır. Araştırma sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin matematik programının MEB matematik programını temel alması gerektiği ancak üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine uygun olacak şekilde farklılaştırmalara gidilmesi gerektiği belirlenmiştir.

Başka bir araştırma olan Tantay'ın (2010) yapmış olduğu çalışmada MEB'in yetiştirdiği öğretmenlerin özel veya üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi hakkında yeterliliğe sahip olmadığı hakkında farklı fikirler bildirse de büyük bir çoğunluğunun bu öğrencilerin eğitimine yönelik eğitim, seminer vb. çalışmalara katılarak kendilerini geliştirdiğini düşünmektedir. Gültekin, Çubukçu ve Dal, (2010) ise "İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Öğretimle İlgili Hizmet içi Eğitim Gereksinimleri" adlı çalışmaları sonucunda ilköğretim öğretmenlerinin eğitim-öğretimle ilgili olarak öğrenciyi tanıma, öğretimi planlama, materyal geliştirme, öğretim yapma, öğretimi yönetme, başarıyı değerlendirme, rehberlik yapma, temel becerileri geliştirme, özel gereksinimi olan öğrencilere hizmet etme, yetişkinleri eğitme, ders dışı etkinliklerde bulunma, kendini geliştirme, okulu geliştirme, okul-çevre ilişkilerini geliştirme yeterlik alanlarının tümünde eğitim gereksinimi duydukları anlaşılmıştır.

Dağlıoğlu'nun (2010) bir diğer araştırması olan "Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmen Yeterlikleri ve Özellikleri" isimli çalışmasında üstün yetenekli çocukların, potansiyel açıdan diğer sınıf arkadaşlarından öğrenme hızı-derinliği ve sahip oldukları ilgiler bakımından farklı olduklarını, bu durum da, öğretmenlerin bir takım farklı özelliklere ve yeterliklere sahip olmalarını gerektiğini belirtmektedir. Abraham'ın (2010), öğretmenlerin matematikte üstün yetenekli çocuklar için sınıflarında hangi stratejileri kullanıldığını belirlemek amacıyla yapılan çalışması sonucunda ise öğretmenler, çoğu zaman sınıflarında matematikte üstün yetenekli çocukları fark ettiklerini ve bu öğrenciler için faklılaşmanın ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Ancak öğretmenler bu çocuklara en iyi eğitimi vermek için sınıfların kalabalık olması, eğitim eksikliği, plan yapmak için zamanın olmaması gibi bazı engeller olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmada sınıflarındaki üstün yetenekli çocukların ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılamak için, uygun personel gelişiminin sağlanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bilim Sanat Merkezleri süreci iç denetim raporunda (MEB, 2010), yapılan anket uygulamasın sonucunda ankete katılanların büyük bir çoğunluğu, okullardaki öğretmenlerin, üstün yetenekli veya üstün zekâlı öğrencilerin ayırt edici özellikleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığı görüşünde birleşmektedir. Böyle bir riskin bulunmasının, aday gösterilebilecek durumda olan öğrencilerin aday gösterilmeyerek mağdur olmasına neden olabileceği belirtilmektedir. Bir başka çalışma Kıldan (2011) tarafından okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerini içeren

çalışma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi seviyelerinin daha üst düzeyde olması gerektiği ve bu konuda çeşitli hizmet içi eğitim seminerlerine ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

Hammond (2011), ilköğretim 2 ile 5. sınıf seviyesinde eğitim yapan öğretmenlerin üzerinde yaptığı çalışma sonucunda öğretmenlerin üstün yetenekli çocukları tanımaları konusunda yeterli hizmet öncesi veya hizmet-içi eğitim almadığını belirlemiştir. Diğer bir çalışma da Şahin (2012) tarafından yapılmıştır. Yapılan çalışmada ilköğretim birinci kademe 2., 3., 4., ve 5.inci sınıflarda görev yapan öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencinin özelliklerine ilişkin bilgi düzeyleri tespit edilmiş ayrıca üstün yetenekli çocukların belirlenmesine yönelik aldıkları eğitimin bilgi düzeyine etkisi incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin bilgi düzeylerinin benzer olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında üstün yetenekli çocuklar konusunda eğitim alan grubun bilgi düzeyinde program öncesi ve sonrası anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

ÖNERİLER

Dünyadaki önemli gelişmelere yön verenlerin üstün yetenekli bireyler olduğu bilinmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin var olan yetenekleri doğrultusunda geliştirilmesi hem kendileri hem de toplum açısından avantaj sağlarken, bu öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda geliştirilmemesi dezavantaj haline gelmektedir. Bu öğrencilerin belirlenmesinde öğretmenlerin bilgi ve tecrübesinin önemi büyüktür. Yapılan araştırmalar da öğretmenlerin üstün yetenekli öğrenciler konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu ancak; öğretmenlere sağlanan eğitim desteği ile bu sorunun giderildiği görülmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin erken belirlenmesi, yetenekleri doğrultusunda geliştirilmesi ve olabilecek olumsuz davranışların giderilebilmesi de eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin bu öğrencilerin özelliklerini bilmelerine ve yönlendirilmelerine bağlıdır. Öğretmenlerin: Üstün yetenekli öğrenci kimdir? Üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri nelerdir? Üstün yetenekli öğrenciler için neler yapılabilir? Konusunda eğitim almaları bu ihtiyacı gidermeye yardımcı olabilir. Öğretmenlerin bu eğitim ihtiyacını karşılamak için tekonolojinin hızla ilerlediği günümüzde teknolojik araç-gereçler, zaman ve mekandan bağımsız çevrimiçi öğrenme ortamları yardımıyla bu probleme hızlı çözüm yolları bulunabilir.

KAYNAKÇA

Abraham, A. (2010). *Teachers' Perspectives on Teaching Mathematics to Gifted/TalentedStudents*. University of Nevada, Reno, Yayınlanmamış Doktora Tezi, http://search.proquest.com/docview/847489452?accountid=11054

Akar, İ. (2006). *Sınıf Yönetimi*. Ankara, Pegem A Yayıncılık.

Alkan, A.(2012). Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. 11.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, 24-26 Mayıs 2012, Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Rize.

Alkan, A.(2013). Öğretmenler İçin "Üstün Zekali/Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesi Eğitim Yazilimi"nin Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ataman, A. (1996). *Eğitimimize Bakışlar I.* (ed. Dr. İ. Fındıkçı). Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul.

Ataman, A. (2011). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş.*A.Ataman.(Editör), Gündüz Eğitim ve Yay.,Ankara.

Aygün, B. (2010). *Üstün Yetenekli İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri İçin Matematik Programına Yönelik İhtiyaç Analizi.* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Baytekin, Ç. (2001), *Çağdaş Sınıf ve Bilgisayar Sınıf Ortamı*. *SAÜ EF.!.ETSF*,Sakarya.

Bozkurt, Ö. S. (2007). *Okul Öncesi Dönemde Öğretmenleri Tarafından Yaşıtlarına Gore Üstün ve Özel Yetenekli Olarak Aday Gösterilen Çocukların Gelişim Özelliklerinin İncelenmesi.* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Büyükcan, Y. (2008). *İlköğretim Okullarındaki Hizmetiçi Eğitim Seminerlerinin Öğretmenlere Yararları.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Cheung, H.Y. and Phillipson, S. N. (2008). *Teachers of gifted students in Hong Kong: competencies and characteristics*. The Asia-Pacific Education Researcher, *17*(2).

Çağlar, D.(2004). *Üstün Zekâlı Çocukların Özellikleri. 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi – Seçilmiş Makaleler.* Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.

Çelikdelen, H. (2010). *Bilim Sanat Merkezlerinde Bilim Birimlerinden Destek Alan Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kendi Okullarında Fen ve Teknoloji Dersinde Karşılaştıkları Güçlüklerin Değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Dağlıoğlu, E.(1995). *İlkokul 2-5 Sınıflara Devam Eden Çocuklar Arasından Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dağlıoğlu, E. (2002). *Anaokuluna Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocuklar Arasından Matematik Alanında Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dağlıoğlu, E. H. ve Metin, N. (2002). *Anaokuluna Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklar Arasından Matematik Alanında Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi*. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 16-18 Eylül 2002, Odtü Kültür ve Kongre Merkezi, Ankara.

Dağlıoğlu, E. H. (2010). *Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmen Yeterlikleri ve Özellikleri.* Milli Eğitim Dergisi, Sayı 186, Bahar.

Ekinci, A. (2002). *İlköğretim Okullarının Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimine Elverişlilik Düzeyi İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Batman İli Örneği).* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Enç, M. (1974). Eğitimde Önder Yetiştirme Sorunu. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *4*(1).

Eripek, S. (2005). *Özel Eğitim.* TC. Anadolu Üniversitesi, Yayını No: 1411, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 756, 4. Baskı, Eskişehir.

Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2004). *Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekliler. 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi – Seçilmiş Makaleler.* Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.

Gökdere, S., Küçük, M. ve Çepni, S. (2003). Gifted Science Education in Turkey: Gifted Teachers' Selection, Perspectives and Needs. *Asia- Pacific Forum On Science Learning and Teaching, 4 (2), Article:5.*

Gökdere, M. ve Ayvacı, H. Ş. (2004). Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar ve Özellikleri İle İlgili Bilgi Seviyelerinin Belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 18, (2004) 17-26, Samsun.

Gökdere, M. (2004). *Üstün Yetenekli Çocukların Fen Bilimleri Öğretmenlerin Eğitimine Yönelik Bir Model Geliştirme Çalışması.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, ,Trabzon.

Gökdere, M. ve Ayvacı, H. Ş. (2004). Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar ve Özellikleri İle İlgili Bilgi Seviyelerinin Belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 18, (2004) 17-26, Samsun.

Gökdere, M. ve Çepni, S. (2005). Üstün Yeteneklilerin Fen Bilimleri Öğretmenlerine Yönelik Bir Hizmet İçi Eğitim Uygulama ve Değerlendirme Çalışması. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *3* (3).

Gültekin, M., Çubukçu, Z. ve Dal, S. (2010). İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Öğretimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Gereksinimleri. *Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 29,* Sayfa 131-152

Hammond, G. P. (2011). *The condition of referral of intellectually gifted children for appropriate educational placement in one elementary school*. Mississippi StateUniversity,Yayınlanmamış DoktoraTezi, http://search.proquest.com/docview/864043577?accountid=11054, adresinden 30.08.11 tarihinde erişilmiştir.

Hansen J. B. ve Feldhusen J. F. (1994). Comparison of trained and untrained teachers of gifted students. *Gifted Child Quarterly, Vol. 38, No.3,* Summer.

İnan, H., Z., Bayındır N., ve Demir, S. (2009). Awareness Level Of Teachers About The Charactaristics Of Gifted Children. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences, 3 (3),* 2519-2527.

Kanlı, U. ve Yağbasan, R. (2002). 2000 Yılında Ankara'da Fizik Öğretmenleri İçin Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim Yaz Kursunun Etkinliği. *Milli Eğitim Dergisi, Sayfa:153-154.*

Kıldan, O. A. (2008). *Yapılandırmacı Yaklaşıma Göre Okulöncesi Öğretmenlerine Verilen Hizmet İçi Eğitimin Öğretmen – Çocuk ve Öğretmen – Ebeveyn İlişkilerine Etkisi.* Gazi Üniversitesi Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Kıldan, O. A. ve Temel, Z. F. (2008). Yapılandırmacı Yaklaşıma Dayalı Oluşturulan Hizmet İçi Eğitimin Öğretmenlerin Öğretmenlikle İlgili Bazı Görüşlerine Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 16* (8), *25-36.*

Kıldan, O. A. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, Eylül 2011 19 (3), 805-818.*

Kontaş, H. (2009). *Bilsem Öğretmenlerinin Program Geliştirme İhtiyaçlarına İlişkin Geliştirilen Programın Etkililiği.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

MEB, (1991*). I. Özel Eğitim Konseyi.* Milli Eğitim Bakanlığı, s.223-246, Ankara.

MEB, (2006a). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.* http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_0.html, Erişim: 27.11.2011.

MEB, (2006b). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, MEB Yayınevi, Ankara.

MEB,(2007). *Bilim Sanat Merkezi Yönergesi.* http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html

MEB, (2010a). *Bilim ve Sanat Merkezleri Süreçleri (Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitimi) İç Denetim Raporu.* T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığı.

Metin, N. (1999). *Üstün yetenekli çocuklar*. Öz Aşama Matbaacılık San. ve Tic. Ltd.Şti., . Ankara.

Mills, C. J. (2003). Characteristics of effective teachers of gifted students: teacher background and personality styles of students. *Gifted Child Quarterly, Vol. 47,No. 4, Fall.*

Moore, A. D. (1992). *Gifted and talented children and youth.(ed. L. M. Bullock). Exceptionalities in Children and Youth.* Allyn and Bacon Inc. s. 420-448

Moore, E. J. (2009). Teacher perceptions of academic giftedness in elementary classrooms: A study of metaphors. Ed.D., United States – Ohio, http://search.proquest.com/docview/304863092?accountid=11054

Nugent, S.A. and Shaunessy,E. (2003). Using film in teacher training: viewing the gifted through different lenses. *Roeper Review, Vol. 25.*

Özak, H., Vural, M. ve Avcıoğlu, H. (2008). Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlerinin Gönderme tanılama Yerleştirme İzleme ve Değerlendirmeye İlişkin Görüş ve Önerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 8(1).*

Rash, P. K. And Miller, A. D. (2000). A survey of practices of teachers of the gifted. *Roeper Review, Vol. 22, Issue 3.*

Renzulli, J. S. (1978). *What Makes Giftedness Reexamining a Definition,* http://www.mishawaka.k12.in.us/documents/HA%20docs/EDPS%20540%20articles/Module%201%20-%202%20(January%2026)/Renzulli.pdf

Robinson, A. (1985). Summer Institute On The Gifted: Meeting The Needs Of The Regular Classroom Teacher. *Gifted Child Quarterly, 29* (1), *20- 23.*

Smutny, J. F. (2000). *Teaching Young Gifted Children in the Regular Classroom*. http://www.casenex.com/casenex/ericReadings/TeachingYoungGiftedChildren.pdf

Suveren, S. (2006). *Anasınıfına Devam Eden Çocuklar Arasından Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi.* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Şahin, F. (2011). *Okul Öncesi Yardımcı Öğretmen Adaylarına Üstün Zekalı Ve Üstün Yetenekli Bireyler Konusunda Verilen Bir Eğitimin Etkililiği*. 21. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Gazimagusa-Kıbrıs.

Şahin, F. (2012). *Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler ve Özellikleri Hakkında Bilgi Düzeylerini Artırmaya Yönelik Eğitim Programının Etkililiği.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tantay, Ş. (2010). *Özel veya Üstün Yetenekli Çocuklara Eğitim Veren Okul ve Merkezlerin İncelenmesi.* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Uzun, M. (2004). *Üstün Yetenekli Çocuklar El kitabı.* Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.

Ünal, S. ve Sefer A. (2000). *Sınıf Yönetim*. Marmara Üniversitesi, Matbaa birimi, İstanbul.

Yaka, A., Yılman, M., Güvendi, M., Mısırlı, A.M, Çermik, H., Güllaç, E.T., Pala, A., Yalçınkaya, M., Küçükkaragöz, H. ve Tan, Ş. (2006). *Sınıf Yönetimi*., M. Yılman.(Editör), 1.Baskı, Nobel Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

1.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi (2004). Üstün Yetenekli Çocuklar Durum Tespiti Komisyonu Ön Raporu. Türkiye'de Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Durum Tespit Raporu. Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.